

DOI 10.36074/grail-of-science.02.04.2021.011

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ОПЕРАЦІЙ З ТОВАРАМИ

Михалків Алла Анатоліївна 

канд. екон. наук, в.о. доцента кафедри обліку, аналізу і аудиту
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, УКРАЇНА

Садрітдінов Олександр Володимирович

студент
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, УКРАЇНА

Дієвість та виваженість управлінських рішень залежить від сформованого інформаційного базису, якісний рівень якого залежить від деталізації та рівня опрацювання облікової політики на підприємстві. Існування на законодавчому рівні диференційованих варіантів ведення бухгалтерського обліку товарів призводить до того, що облікова політика є одним із ключових інструментів регламентування обліково-аналітичного забезпечення системи управління. За результатами аналізу практики формування облікової політики у діяльності суб'єктів господарювання відстежуються негативні тенденції у частині формального підходу до процесу розробки облікової політики, неналежного врахування впливу галузевих особливостей на облікове відображення товарів, використання стандартизованих формулювань та приділення неналежної уваги розробці Положення про облікову політику підприємства.

В Україні поява облікової політики пов'язана з трансформацією бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних стандартів, що повинно було зробити фінансову звітність вітчизняних підприємств більш «прозорою» та сприяти залученню іноземних інвестицій до України. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначає облікову політику як сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [1]

При формуванні облікової політики необхідно враховувати цілу низку зовнішніх та внутрішніх чинників, таких як: форма власності та організаційно-правова форма підприємства; вид діяльності підприємства; організаційна структура управління та наявність структурних підрозділів; кількість та види господарських операцій, обсяги діяльності, обсяги продажу, чисельність персоналу, наявність відокремлених підрозділів, дочірніх підприємств тощо; поточні та довгострокові цілі підприємства (залучення кредитних ресурсів, здійснення інвестиційних програм тощо); рівень матеріально-технічного оснащення (комп'ютерна техніка, сучасне програмне забезпечення); рівень кваліфікації персоналу підприємства; системи та форми розрахунків з

контрагентами; взаємовідносини з фінансовими структурами; розвиненість інфраструктури ринку та його перспективи; стан господарського, податкового, митного та бухгалтерського законодавства; рівень інфляції, стабільність фінансової системи, зростання цін, попит на українську продукцію, платоспроможність підприємств і населення;

Одним з найважливіших елементів облікової політики торговельного підприємства є визначення оцінки товарів під час вибуття. Згідно з П(С)БО 9 [2] і Методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку запасів [3] для оцінки товарів під час їх вибуття застосовують методи: ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів, середньозваженої собівартості, собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО), нормативних затрат, ціни продажу. На підприємствах торгівлі застосовуються лише три методи оцінки вибуття запасів: середньозваженої собівартості, собівартості перших за часом надходження (ФІФО) та ціни продажу.

Найважливішим розділом облікової політики підприємств, які займаються роздрібною торгівлею є вартісна оцінка товарів. Вищенаведені складові виступають методичною складовою облікової політики.

Крім методичної складової облікової політики слід також виокремлювати організаційну (включає організацію бухгалтерського обліку в частині відображення операцій з товарами) та технічну складову (передбачає визначення технічних засобів, які забезпечують ведення бухгалтерського обліку).

Серед елементів організаційної складової облікової політики операцій з товарами необхідно виокремити наступні: встановлення відповідальних осіб за ведення бухгалтерського обліку операцій з товарами та визначення їх посадових прав і обов'язків - затвердження переліку посад, які відповідають за одержання, зберігання і списання товарів; затвердження робочого плану рахунків в частині операцій з товарами; визначення складу постійно діючої інвентаризаційної комісії та встановлення строків інвентаризації; затвердження графіку документообігу в частині операцій з товарами.

Елементи технічної складової облікової політики покликані забезпечити реалізацію методичної та організаційної складових за допомогою комплексу процедур, що входять до нього.

Фоміна О.В. стверджує, що за своїм змістом облікова політика значно ширше власне обліку: її можна назвати системою управління обліком, вона ґрунтується на засадах управлінського обліку, має управлінську спрямованість і є єдиним напрямом розвитку обліку як науки.

Взаємозв'язок між управлінським обліком та обліковою політикою можна представити за такою схемою: оскільки облікова політика створює для управлінського обліку організаційні передумови (забезпечення), то це означає, що вона є об'єктом організації управлінського обліку; з іншого боку, варіантність (альтернативність) організації управлінського обліку робить можливим його включення до об'єктів облікової політики.

Таке співвідношення пояснюється економічною природою поняття «облікова політика», яке одночасно містить обліковий та управлінський аспекти [4].

Елементи облікової політики щодо операцій з товарами доцільно розглядати крізь призму цілей внутрішньогосподарського (управлінського) обліку. Розробка елементів облікової політики підприємств оптової торгівлі з урахуванням напрямів внутрішньогосподарського (управлінського) обліку операцій з товарами забезпечить формування інформаційних потоків в системі бухгалтерського обліку на основі цільових запитів управлінського персоналу.

Детальне опрацювання елементів облікової політики товарів, їх систематизація та групування дозволили запропонувати: елементи методичної складової облікової політики в розрізі окремих груп (елементи визначені на законодавчому рівні; елементи, що зумовлені галузевою специфікою функціонування підприємств оптової торгівлі) з урахуванням напрямів внутрішньогосподарського (управлінського) обліку; типову форму та структуру наказу про облікову політику для підприємств оптової торгівлі, що забезпечить високу ефективність технології опрацювання облікової інформації в частині наявності, стану та використання товарів.

Список використаних джерел:

- [1] Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.99 № 996-XIV. Вилучено з <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
- [2] П(С)БО 9 "Запаси" Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 02.11.1999 р. за № 751/4044. Вилучено з <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>
- [3] Наказ Міністерства фінансів України "Про затвердження методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів" від 10.01.2007 р. № 2. Вилучено з <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0002201-07>
- [4] Фоміна, О.В.(2016). Управлінський облік у торгівлі : монографія. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т.